

Anonymizovaná verze

Překlad

C-529/22 – 1

Věc C-529/22

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

9. srpna 2022

Předkládající soud:

Landgericht Frankfurt am Main (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

7. července 2022

Žalobce a odvolatel v odvolacím řízení:

PA

Žalovaná a odpůrkyně v odvolacím řízení:

trendtours Touristik GmbH

[OMISSIS]

Landgericht Frankfurt am Main
2022

Frankfurt nad Mohanem, 7. 7.

[OMISSIS]

Usnesení

ve věci

PA, [OMISSIS] 60598 Frankfurt nad Mohanem,

odvolatel,

[OMISSIS]

proti

CS

trendtours Touristik GmbH [OMISSIS], 65830 Kriftel,

odpůrkyni

[OMISSIS]

24. občanskoprávní senát Landgericht Frankfurt am Main (krajský soud ve Frankfurtu nad Mohanem) [OMISSIS] dne 7. 7. 2022

rozhodl takto:

I. Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě čl. 267 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie [OMISSIS] předkládají následující předběžné otázky týkající se výkladu unijního práva:

1) Musí být čl. 12 odst. 2 směrnice (EU) 2015/2302 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2011/83/EU a o zrušení směrnice 90/314/EHS (dále jen „směrnice o souborných cestovních službách“) vykládán v tom smyslu, že je v něm vedle čl. 12 odst. 1 směrnice o souborných cestovních službách stanoveno další právo na odstoupení, jehož právní důsledky se uplatní pouze tehdy, pokud se cestující při oznámení o odstoupení odvolá na nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které nastaly v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí a které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace?

2) Musí být čl. 12 odst. 2 směrnice o souborných cestovních službách vykládán v tom smyslu, že povinnost zaplatit storno poplatek se neuplatní, pokud cestující při odstoupení od smlouvy neuvede důvod a odstoupení od smlouvy odůvodní až následně s odkazem na nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které v době odstoupení od smlouvy na základě prognózy nebo v době cesty nastanou v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí a které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace?

II. Řízení se přerušuje.

Odůvodnění

I.

Spor vychází z následujícího skutkového stavu:

Odvolatel si u odpůrkyně, cestovní kanceláře, objednal pro sebe a svou manželku dne 19. 3. 2019 zájezd s názvem „Izrael a Jordánsko“ v termínu od 26. 4. do 7. 5. 2020 v ceně 2 908,00 eur. Odvokatel na základě zálohové faktury odpůrkyně zaplatil 325,00 eur.

16 týdnů před plánovanou cestou oznámil následující formou dne 6. 1. 2020 odstoupení od smlouvy:

„Vážení,

pokud jde o naši [OMISSIS] [rezervaci], oznamuji vám, že si přejeme od smlouvy odstoupit.

Potvrďte mi, prosím, toto odstoupení a to, že storno poplatky činí maximálně 20 % z ceny zájezdu. [...]“.

Odpůrkyně vystavila odvokateli dne 8. 1. 2020 „storno fakturu“, v souladu se svými podmínkami zájezdu obsaženými ve smlouvě mu naúčtovala 25 % z ceny zájezdu jako „storno poplatek“, který činil celkem 727,00 eur, a ponechala si zaplacenou zálohu. Odvokatel zbývajících 402,00 eur bez výhrad zaplatil dne 13. 1. 2020.

Odpůrkyně zájezd z důvodu koronaviru zrušila. Dopisem ze dne 5. 11. 2020 se odvokatel nejprve sám a poté dne 2. 12. 2020, již zastoupen advokátem, neúspěšně domáhal vrácení zaplacených 727,00 eur, přičemž své odstoupení od smlouvy odůvodnil šířící se pandemií koronaviru a neuskutečněním zájezdu.

Odvokatel měl za to, že nárok na storno poplatek ve prospěch odpůrkyně nevznikl, neboť tento se z důvodu zrušení zájezdu odpůrkyní neuplatní. Směrnice o souborných cestovních službách podle odvolatele nebrání tomu, aby bylo původně nespecifikované odstoupení od smlouvy následně odůvodněno.

Amtsgericht Frankfurt am Main (okresní soud ve Frankfurtu nad Mohanem) rozsudkem ze dne 16. 9. 2021 podanou žalobu zamítl. Odpůrkyně měla podle § 651h odst. 1 třetí věty BGB ve spojení se svými všeobecnými obchodními podmínkami na přiměřený storno poplatek ve výši 727,00 eur nárok. Ustanovení o paušální náhradě za odstoupení od smlouvy jsou účinná. Odvokatel, který nesl břemeno tvrzení a důkazů, neprokázal menší konkrétní škodu. Nárok na náhradu škody není vyloučen ani podle § 651h odst. 3 BGB. Navíc se ukázalo, že odvokatel od smlouvy odstoupil nezávisle na pandemii koronaviru a že pandemie byla použita k odůvodnění požadavku na vrácení peněz až následně.

Odvokatel se proti rozsudku včas odvolal a nadále se domáhá vrácení částek, které odpůrkyni zaplatil.

Odpůrkyně obhájuje rozsudek okresního soudu jako správný. Ustanovení § 651h odst. 3 BGB se podle ní na odvolatele vůbec neuplatní, jelikož se nedovolával důvodů podle tohoto ustanovení.

II.

Důvodnost odvolání závisí do značné míry na výkladu čl. 12 odst. 2 směrnice o souborných cestovních službách, tedy na tom, zda toto ustanovení upravuje vedle čl. 12 odst. 1 směrnice další důvod pro odstoupení od smlouvy a zda je odstoupení vyloučeno, pokud cestující ve svém oznámení o odstoupení zaslaném cestovní kanceláři neuvedl žádný důvod.

Podle německé právní úpravy souborných cestovních služeb, kterou se provádí článek 12 směrnice o souborných cestovních službách, může cestující kdykoli před začátkem zájezdu od smlouvy o souborných cestovních službách odstoupit (§ 651 h odst. 1 BGB). Vnitrostátní právní předpisy nestanoví, že je třeba uvést důvod pro odstoupení. Právním důsledkem odstoupení od smlouvy ze strany cestujícího je podle § 651h odst. 1 druhé věty BGB skutečnost, že pořadatel zájezdu ztrácí nárok na zaplacení ceny zájezdu. Podle § 651h odst. 1 třetí věty BGB může pořadatel požadovat přiměřenou náhradu, kterou podle § 651h odst. 2 BGB může ve všeobecných obchodních podmínkách stanovit také jako paušální částku. Podle § 651h odst. 3 první věty BGB však pořadatel nemůže náhradu za odstoupení požadovat, jestliže v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb.

Takové nevyhnutelné a mimořádné okolnosti v destinaci, které mají výrazný dopad na cestu, zde vyvstaly, protože zájezd nemohl být uskutečněn v důsledku pandemie koronaviru, která představuje nevyhnutelnou a mimořádnou okolnost.

Podle znění německých předpisů (§ 651h odst. 1 a 3 BGB) nemůže odpůrkyně náhradu za odstoupení požadovat, neboť znění § 651h odst. 3 BGB je vázáno na skutkové okolnosti v době sjednaného termínu zájezdu. V judikatuře německých soudů a v odborné literatuře k cestovnímu právu zastávaný názor, že aspekt nevyhnutelné a mimořádné okolnosti závisí na prognóze v okamžiku odstoupení od smlouvy založené na úvaze *ex ante* (mimo jiné viz OLG Hamm, rozsudek ze dne 30. 8. 2021 – 22 U 33/21 = BeckRS 2021, 24178; AG Düsseldorf, rozsudek ze dne 8. 2. 2021 – 37 C 471/20 = NJW-RR 2021, 930; AG Frankfurt, rozsudek ze dne 11. 8. 2020 – 32 C 2136/20, bod 38; AG Mnichov, rozsudek ze dne 27. 10. 2020 – 159 C 13380/20, bod 19; LG Kassel, rozsudek ze dne 2. 11. 2021 – 5 O 459/21, bod 35; [OMISSIS]), nenachází ve znění německých předpisů oporu. To, zda znění § 651h odst. 3 BGB odpovídá ustanovení čl. 12 odst. 2 směrnice o souborných cestovních službách, resp. zda má být vykládáno v souladu se směrnicí, je předmětem žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce předložených Soudnímu dvoru EU, vedených mimo jiné jako věci C-776/21 a C-193/22 (viz též OGH Rakousko, usnesení ze dne 25. 1. 2022 [OMISSIS] [věc C-193/22]).

Dále není vyřešena otázka, zda se tedy cestující, v tomto případě odvolatel, nemůže § 651h odst. 3 věty první BGB dovolávat proto, protože ve svém prohlášení o odstoupení od smlouvy neuvedl žádný důvod a odstoupení od

smlouvy odůvodnil až následně omezeními v Izraeli a Jordánsku souvisejícími s koronavirem.

Podle znění § 651h odst. 1 BGB není nutné v oznámení o odstoupení důvod uvádět, protože ke vzniku nároku na vrácení ceny zájezdu není důvod odstoupení vyžadován. Ustanovení § 651 h odst. 3 BGB samostatné právo na odstoupení od smlouvy nestanoví. Norma je vnitrostátním zákonodárcem koncipována spíše jako ochrana cestujícího proti storno poplatku, pokud v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí nastanou nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které podstatně ovlivňují uskutečnění zájezdu.

Je proto sporné, zda čl. 12 odst. 2 směrnice o souborných cestovních službách upravuje samostatné právo na odstoupení od smlouvy, které musí cestující na rozdíl od odstoupení ve smyslu čl. 12 odst. 1 směrnice při svém odstoupení rovněž uplatnit k tomu, aby vyloučil vznik nároku na storno poplatek za odstoupení ve prospěch pořadatele zájezdu.

Podle znění čl. 12 odst. 2 je v něm na rozdíl od čl. 12 odst. 1 samostatné právo na odstoupení formulováno. Podle senátu to plyne z použití výrazů „*má cestující právo [...], jestliže*“. Je tak formulován předpoklad pro odstoupení, a tím i jeho důvod.

V článku 12 odst. 1 směrnice z hlediska systematiky takové omezení není, ale v čl. 12 odst. 3 pro pořadatele zájezdu ano. Pořadatel zájezdu tak může odstoupit od smlouvy o souborných cestovních službách, pokud není dosaženo minimálního počtu účastníků (písmeno a)) nebo mu v uskutečnění zájezdu brání nevyhnutelné a mimořádné okolnosti (písmeno b)). Skutečnost, že čl. 12 odst. 1 a 2 upravují dvě různá práva na odstoupení od smlouvy a je třeba je od sebe odlišovat, vyplývá podle názoru senátu rovněž z toho, že čl. 12 odst. 2 se má použít „bez ohledu na odstavce 1“, tj. vedle něj.

Právní výklad zastávaný zde senátem potvrzuje i 31. bod odůvodnění směrnice o souborných cestovních službách. I v něm se rozlišuje mezi právem odstoupit od smlouvy kdykoli, a tedy bez zvláštních důvodů proti zaplacení storno poplatku (první věta), a ve druhé větě uvedeném odstoupení bez povinnosti uhradit tento poplatek. Směrnice o souborných cestovních službách tak stejně jako vnitrostátní zákonodárce vychází ze zásady vzniku storno poplatku a podle systematiky směrnice umožňuje jeho neuplatnění pouze výjimečně ve zvláštním případě existence mimořádných okolností a významného ovlivnění zájezdu nebo přepravy.

Podle předkládajícího soudu z této systematiky a z existence důvodu pro odstoupení od smlouvy vyplývá, že cestující se musí v rámci odstoupení práva ve smyslu čl. 12 odst. 2 směrnice o souborných cestovních službách dovolávat, pokud nechce nést storno poplatek ve smyslu čl. 12 odst. 1 druhé věty směrnice. Tento požadavek na vyjádření cestujícího lze opět odvodit ze skutečnosti, že právní úprava je spojena právě s mimořádnou okolností a významným ovlivněním

uskutečnění zájezdu Znění čl. 12 odst. 2 směrnice o souborných cestovních službách má za cíl, aby se právní důsledek neexistence storno poplatku uplatnil pouze tehdy, pokud se ho cestující, který má odpovídající volbu mezi dvěma právy na odstoupení, dovolá. Rovněž právní jistota pro obě smluvní strany by mohla vyžadovat, aby se cestující konkrétně rozhodl (a uvedl to), které z obou práv na odstoupení od smlouvy si zvolí.

Naproti tomu v neprospěch požadavku na uvedení důvodů vyplývajících ze směrnice (EU) 2015/2302 by mohla hovořit skutečnost, že takový požadavek není výslovně upraven a cestující, který obvykle není obeznámen s právními předpisy, o něm nic neví. Článek 12 odst. 2 věta 1 směrnice 2015/2302 pouze uvádí, že cestující má právo odstoupit od smlouvy, a nikoliv, že ho musí také odůvodnit. Z právní úpravy navíc nevyplývá, že by vnitrostátní soud musel provést takovou kvalifikaci z objektivního hlediska.

Pokud by se tedy cestující neodvolával na mimořádné okolnosti, byl by povinen storno poplatek zaplatit. Posledně uvedený výklad by měl v tomto sporu za následek, že by se cestující nemohl dovolávat čl. 12 odst. 2 směrnice o souborných cestovních službách (resp. § 651h odst. 3 BGB) a musel by cestovní kanceláři zaplatit storno poplatek. V takovém případě by musel být § 651h odst. 3 BGB vykládán v souladu se směrnicí (článkem 4).

Tuto předběžnou otázku již senát předložil Soudnímu dvoru na základě svého usnesení ze dne 9. 6. 2022. [OMISSIS] [věc C-511/22]

Pokud by Soudní dvůr vycházel z toho, že cestující je povinen pořadateli zájezdu v rámci odstoupení od smlouvy sdělit důvody odstoupení, vyvstala by pro předkládající soud navazující, a tedy druhá předběžná otázka, zda z časového hlediska musí být odkaz na důvod odstoupení uveden přímo v oznámení o odstoupení, nebo zda se cestující může následně odvolat na objektivně existující mimořádné okolnosti ve smyslu čl. 12 odst. 2 směrnice, a tedy odůvodnit své odstoupení od smlouvy dodatečně, tak jako v projednávané věci. Pokud by tak mohl učinit, byla by v tomto případě podmínka odůvodnění splněna.

Podle názoru senátu výklad v tomto ohledu především úzce souvisí s otázkou, kterou již Soudnímu dvoru předložil dne 25. 1. 2022 rakouský Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud) (C-193/22) a na základě usnesení ze dne 8. 12. 2021 i Amtsgericht Düsseldorf (okresní soud v Düsseldorfu) (C-776/21). Pro tuto výkladovou otázku by mohl být (částečně) rozhodující časový okamžik, který je třeba zohlednit z hlediska požadavků čl. 12 odst. 2 směrnice o souborných cestovních službách. Pokud by pro požadavky čl. 12 odst. 2 měl být rozhodný okamžik uskutečnění zájezdu, mohlo by to znamenat, že cestující se může na mimořádné okolnosti a významné ovlivnění zájezdu odvolávat i dodatečně a přesto, že původně odstoupil od smlouvy bez odůvodnění nebo s jiným odůvodněním. Zásadně jinak by tomu však bylo, pokud by rozhodující bylo prognostické rozhodnutí v době prohlášení o odstoupení. V tomto případě by mnoho hovořilo pro to, aby se odůvodnění vyžadovalo i v okamžiku odstoupení.

Na jedné straně je podle senátu předpoklad povinnosti uvést důvody v oznámení o odstoupení podpořen skutečností, že jen tak může pořadatel zájezdu vědět, zda může požadovat storno poplatek. Kromě toho by se cestující, který by původně odstoupil od smlouvy z jiného důvodu nebo bez udání důvodu a následně by mohl dodatečně zmařit nárok pořadatele na náhradu škody, dostal do lepší pozice. Na druhou stranu by však požadavek na uvedení důvodů již v okamžiku odstoupení od smlouvy mohl narušit ochranu spotřebitele podle směrnice 2015/2302, pokud by následně nastaly mimořádné okolnosti, které by ho opravňovaly k odstoupení od smlouvy bez storno poplatku. Kromě toho je v tomto ohledu rovněž relevantní, že požadavek na uvedení důvodů není výslovně upraven.

[OMISSIS] [přerušeni řízení] [OMISSIS]

PRACOVNÍ DOKUMENT